

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2021.gada 7.septembrī Nr.1-5/193

Uz 12.08.2021 1-38/2168

Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija
agnese.veisberga@iem.gov.lv

Par GRETA trešās kārtas novērtējuma ziņojumu

Tiesībsargs ir saņēmis Jūsu 2021.gada 12.augusta vēstuli Nr.1-38/2168 “Par GRETA trešās kārtas novērtējuma ziņojumu”, kurā lūdzat tiesībsargam līdz 2021.gada 24.septembrim sniegt informāciju un izvērtēt rekomendācijas savas kompetences ietvaros saistībā ar Eiropas Padomes ekspertu grupas pret cilvēku tirdzniecību (GRETA) sagatavoto trešās kārtas novērtējuma ziņojuma projektu par Konvencijas cīņai pret cilvēku tirdzniecību īstenošanu Latvijā.

Iepazīstoties ar minēto vēstuli un tās pielikumā pievienotajiem dokumentiem, tiesībsargs sniedz sekojošu informāciju.

18.rekomendācija – Cilvēku tirdzniecības novēršanas plāna 2021. – 2023.gadam projektā, kas 2021.gada 3.jūnijā tika izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē, kā viens no veicamajiem pasākumiem ir iekļauts “*Nodrošināt Nacionālā ziņotāja izveides modeļu izvērtēšanu*”. Minētā pasākuma rezultātā ir paredzēts nodrošināt informācijas apkopošanu un analīzi, kā arī starpinstiūciju diskusijas.

Jautājums par tiesībsargu kā nacionālo ziņotāju ir ticis aktualizēts vairākkārt, jau sākot ar GRETA otrās kārtas novērtējuma ziņojumu. Tāpat 2019.gada 23.septembrī Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija sadarbībā ar biedrību “Centrs MARTA” rīkoja konferenci, lai politiskajā vidē rosinātu diskusiju par iespējamām uzlabojumiem likumdošanā un jaunām politikas iniciatīvām dažādu cilvēku tirdzniecības formu – seksuālās ekspluatācijas, darba ekspluatācijas un fiktīvo laulību – izskaušanai. Šajā konferencē tiesībsargs bija viens no runātājiem konferences sadaļā “Ceļā uz jauna nacionālā plāna izveidi cilvēku tirdzniecības izskaušanai”, kurā citstarp sniedza savas pārdomas par nacionālā ziņotāja nepieciešamību saistībā ar cilvēku tirdzniecības jautājumiem.

Tiesībsargs norādīja, ka šādas funkcijas ieviešana Latvijā ir nepieciešama, jo tas vēl skaidrāk iezīmētu valsts nostāju un atbildību cilvēku tirdzniecības novēršanā un apkarošanā, kā arī veicinātu iesaistīto pušu aktīvāku un efektīvāku sadarbību un veicamo darbu izpildi. Vienlaikus nacionālajam ziņotājam par cilvēku tirdzniecības jautājumiem ir jābūt pietiekami nodrošinātam gan funkcionāli, gan materiāli, lai tā neatkarības aspekts

nevarētu tikt apšaubīts no valsts iestāžu puses. Attiecībā uz pēdējo aspektu arī tiesībsargs, atbildot, vai varētu uzņemt šo funkciju, norādīja un vērsa gan valdības, gan Saeimas uzmanību.

Tiesībsarga ieskatā GRETA rekomendācija ir jēgpilna, tomēr tiesībsargs esošās kapacitātes ietvaros nevarētu uzņemt nacionālā ziņotāja lomu. Informēju, ka Cilvēku tirdzniecības novēršanas plāna 2021. – 2023.gadam ietvaros ir paredzēts diskutēt un skatīt jautājumu par nacionālā ziņotāja institūta ieviešanu Latvijā, un kā tas būtu, ja vispār būtu, iestrādājams tiesībsarga institūcijā – gan papildu amata vietas izveides jautājumā, gan papildu finansējuma piešķiršanā.

Vienlaikus informēju, ka esošo resursu ietvaros tiesībsargs jau pašlaik aktīvi iesaistās valsts centieni cilvēku tirdzniecības apkarošanā, novēršanā un palīdzības sniegšanā upuriem novērošanā, kā arī sniedz rekomendācijas, veic izglītojoša rakstura pasākumus (Dzīvei gatavs u.c.) un piedāvā atbalstu tiesiskā regulējuma pilnveidē.

125.rekomendācija – Tiesībsargs visos gadījumos informē jebkuru personu neatkarīgi no dzimuma un citiem faktoriem par tai pieejamajiem tiesību aizsardzības mehānismiem, ja tas ir nepieciešams. Tajā skaitā pievērš uzmanību sievietēm kā mazaizsargātās sabiedrības daļas tiesību ievērošanā, piemēram, piespiedu izraidīšanas procesā (kur var tikt atpazīti arī cilvēku tirdzniecības upuri), veicot intervijas, sadzīves apstākļu pārbaudes un faktiskās izraidīšanas novērošanu atbilstoši Imigrācijas likumā paredzētajam deleģējumam.

Tiesībsarga pārstāvis ir iesaistīts arī Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas izveidotajā darba grupā Vardarbības risku mazināšanai ģimenē, kur lielākoties cieš tieši sievietes un bērni. Vienlaikus tiesībsargs ir tiesīgs ierosināt pārbaudes lietu gan pēc savas iniciatīvas, gan pēc personas iesnieguma, un konstatēt personas cilvēktiesību pārkāpumu, sniegt rekomendācijas iestādēm, tādējādi veicinot personas tiesību ievērošanu.

175.rekomendācija – Projekta “Efektīva novērošanas un izraidīšanas procesa realizēšana (1.posms)” 3.pasākuma “Cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanas procedūru pilnveidošana izraidīšanas procesā” ietvaros Tiesībsarga biroja darbinieki veica Valsts robežsardzes normatīvo aktu, plānošanas dokumentu un vadlīniju analīzi, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu, kā arī veica Valsts robežsardzes koledžas izsniegto mācību materiālu par cilvēku tirdzniecības kursu satura izpēti.

23.09.2020. tika organizēta tikšanās ar Valsts robežsardzes speciālistiem, lai pārrunātu ar cilvēku tirdzniecības riskiem saistītus jautājumus, ar kuriem saskaras piespiedu izraidīšanas procesā.

2019.gada nogalē Tiesībsarga biroja darbinieki apmeklēja Valsts robežsardzes Atgriešanas un patvēruma lietu nodaļu, kā arī Rīgas, Daugavpils, Ludzas un Viļakas pārvaldes, tiekoties ar to Valsts robežsardzes teritoriālo struktūrvienību dienestu amatpersonām, kas atbildīgas par imigrācijas kontroli un komunikāciju ar izraidāmajiem ārzemniekiem.

Tāpat pasākuma ietvaros projekta eksperti veica virkni starptautisko dokumentu un materiālu izpēti, kas attiecas uz cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu un izraidīšanas procesu, izpētīja un apkopoja Lietuvas, Polijas un Vācijas Federatīvās Republikas tiesisko regulējumu un praktiskos aspektus iespējamo cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanas jomā piespiedu izraidīšanas procedūrās.

Pasākuma ietvaros tika iegūta arī informācija par divu Eiropas Savienības dalībvalstu (Igaunijas un Nīderlandes) praksi un pieredzi cilvēku tirdzniecības upuru

atpazīšanās izraidīšanas procesā. Ņemot vērā epidemioloģisko situāciju valstī un pasaulē, tikšanās ar minētajām valstīm tika organizētas attiecīgi 17.06.2020. un 13.08.2020. attālināti tiešsaistes režīmā. Par katru no minētajām valstīm tikšanās ietvaros iegūto informāciju tika sagatavoti ziņojumi.

Informācija par veiktajām aktivitātēm pieejama tiesībsarga mājaslapā: <https://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/petijumi-un-publikacijas/projekti/pmif>.

Pasākums rezultējās ar Tiesībsarga biroja darbinieku sadarbībā ar Valsts robežsardzi izstrādātu mācību materiālu par cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu izraidīšanas procesā.

16.11.2020. un 26.11.2020. Tiesībsarga biroja darbinieki organizēja divus apmācību seminārus, lai veicinātu iespējamo cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu piespiedu izraidīšanas procesā, kā arī stiprinātu iesaistīto institūciju sadarbību. Divu semināru laikā tika apmācīti 42 dalībnieki no Valsts robežsardzes, bāriņtiesām, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas, biedrībām “Patvērums “Drošā māja”, “Centrs MARTA” un “Latvijas Sarkanais Krusts”.

Informācija par izstrādāto mācību materiālu un veiktajām apmācībām pieejama tiesībsarga mājaslapā: <https://www.tiesibsargs.lv/news/lv/tiessaistes-apmacibas-cilveku-tirdzniecibas-upuru-atpazisana-izraidisanas-procesa>.

Visbeidzot informēju, ka arī pēc projekta noslēgšanās tiesībsargs uzskata par svarīgu turpināt uzlabot institūciju izpratni par cilvēku tirdzniecību un upuru atpazīšanu izraidīšanas procesā. Līdz ar to tiesībsargs 2021.gada 27.maijā noorganizēja vēl vienas apmācības par cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu izraidīšanas procesā. Apmācībās piedalījās pārstāvji no Valsts robežsardzes, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, bāriņtiesām, biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts”, kā arī juridiskās palīdzības sniedzēji, kuru darba specifika ir saistīta ar migrantu tiesībām.

Ar cieņu
tiesībsarga pilnvarojumā
Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas
vadītāja

Ineta Piļāne

Matīss Malojlo 67686768
matiss.malojlo@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu